

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมอาหารนับว่าเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาเรื่อยมาและได้รับความสนใจจากผู้บริโภคมากขึ้น เนื่องจากในสภาพสังคมที่มีการแข่งขันในด้านการงานและในด้านการดำรงชีวิตประจำวัน โดยส่งผลให้คนทั่วไปในสังคมมีวิถีชีวิตที่รีบเร่งเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและความสะดวกสบายรวมทั้งสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ผู้บริโภคนิยมรับประทานอาหารสำเร็จรูปหรืออาหารกึ่งสำเร็จรูปเพื่อบริโภคในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้บริโภคส่วนใหญ่ของประเทศต้องพึ่งพาผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตโดยผู้ผลิตซึ่งมีทั้งระดับอุตสาหกรรมและระดับครัวเรือน ผู้ประกอบการใช้กลวิธีทางการตลาดหลากหลายรูปแบบเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อและบริโภคผลิตภัณฑ์ของตน บางรายอดอ้างสรรพคุณเกินความจริงทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อและซื้อมาบริโภคแต่กลับได้รับสินค้าคุณภาพต่ำและไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง (อรพร วนมงคล, 2544) เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้รัฐบาลได้ออกมาตรการในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภคโดยได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่เหมาะสมกับราคาและปลอดภัยต่อสุขภาพ ผู้บริโภคสามารถมองหาข้อมูลในการเลือกซื้อและกินอาหารได้ตามความต้องการของร่างกายตามข้อกำหนดสารอาหารที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2543) คือการอ่านข้อมูลฉลากโภชนาการ ซึ่งฉลากโภชนาการนั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลครบถ้วนชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจสามารถนำไปเปรียบเทียบกับข้อเสนอแนะการบริโภคและคำนวณได้ว่าอาหารนั้นมีส่วนทำให้การบริโภคบรรลุตามคำแนะนำได้มากน้อยเพียงใด (สุพรรณิ ศรีปัญญากร, 2540) แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ ผู้บริโภคน้อยคนที่จะใช้เวลาสนใจ สังเกตและอ่านฉลากโภชนาการที่ติดบนภาชนะบรรจุอาหารก่อนซื้อไปบริโภค นอกจากนี้มีน้อยคนที่จะเห็นคุณค่าของข้อมูลที่ระบุไว้บนฉลากโภชนาการ ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคไม่เคยทราบกว่าที่ฉลากโภชนาการจะติดบนภาชนะบรรจุอาหารนั้นต้องผ่านขั้นตอนทางกฎหมายที่ถูกต้องและตรวจสอบข้อความต่าง ๆ โดยละเอียด

เพื่อให้ฉลาดโภชนาการเหล่านั้น ได้แสดงข้อมูลครบถ้วนแก่ผู้บริโภคที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ (กระทรวงสาธารณสุข, 2543) ข้อมูลที่ระบุบนฉลาดโภชนาการที่ดีประกอบกับการมีความรู้ทางวิชาการด้านอาหารและโภชนาการจะช่วยให้สามารถรับรู้ถึงที่มาของอาหารในแง่วัตถุดิบ กระบวนการผลิต ความคุ้มค่าของราคาและความปลอดภัยที่จะบริโภคอาหารเหล่านี้ (วิสิฐ จะวะสิต, 2538) ฉลาดโภชนาการจึงมีความสำคัญในการแสดงข้อมูลองค์ประกอบอาหารหรือปริมาณสารอาหารและมีการเปรียบเทียบให้เห็นสัดส่วนต่อปริมาณสารอาหารที่ร่างกายควรได้รับในแต่ละวัน การที่ผู้บริโภคได้อ่านฉลาดโภชนาการจะช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปให้เหมาะสมกับสภาวะและความต้องการของร่างกายตนเองได้ (ไกรสิทธิ์ ดันติศิรินทร์, ทรงศักดิ์ ศรีอนุชาติ, ประภาศรี ภูวเสถียร และวิญญู เจริญศรี, 2540)

จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าวจะเห็นได้ชัดว่าฉลาดโภชนาการมีความสำคัญช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตามอาจมีผู้บริโภคจำนวนไม่มากนักที่มีความรู้ความเข้าใจหรือให้ความสำคัญในเรื่องของฉลาดโภชนาการ ดังนั้นในฐานะที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและสังคมต่อไปโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำแก่ประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องอันนำไปสู่การส่งเสริมโภชนาการที่ดีในชุมชนต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความรู้เรื่องฉลาดโภชนาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความรู้เรื่องฉลาดโภชนาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีจำนวนของนักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษ จำนวน 317 คน แยกตามสาขาวิชา ดังนี้

ตาราง 1.1 แสดงจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2/2545

สาขาวิชา	ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	รวม
	ปีที่ 1	ปีที่ 1	
1. วิชาชีพครู	22	-	22
2. การบริหารการศึกษา	14	44	58
3. ประถมศึกษา	-	28	28
4. การศึกษานอกระบบ	8	15	23
5. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว	7	26	33
6. การสอนภาษาอังกฤษ	14	19	33
7. การสอนสังคมศึกษา	5	22	27
8. การสอนภาษาไทย	7	22	29
9. การวัดและประเมินผลการศึกษา	16	-	16
10. อาชีวศึกษา	10	-	10
11. เทคโนโลยีทางการศึกษา	16	-	16
12. วิทยาศาสตร์ศึกษา	14	-	14
13. คณิตศาสตร์ศึกษา	8	-	8
รวม	141	176	317

ที่มา: ทะเบียนนักศึกษา บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2545)

ขอบเขตเนื้อหา

ความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการซึ่งเน้นฉลากที่แสดงสารอาหารชนิดต่าง ๆ ในอาหารสำเร็จรูป โดยแสดงเป็นปริมาณที่ผู้บริโภครับประทานใน 1 ครั้ง และแสดงเป็นร้อยละของปริมาณมาตรฐานสารอาหารที่ควรได้รับในหนึ่งวัน (ประภาศรี ภูวเสถียร, 2538)

1.4 นิยามศัพท์

ฉลากโภชนาการ หมายถึง ฉลากที่แสดงสารอาหารชนิดต่าง ๆ ในอาหารสำเร็จรูป โดยแสดงเป็นปริมาณที่ผู้บริโภครับประทานใน 1 ครั้ง และแสดงเป็นร้อยละของปริมาณมาตรฐานสารอาหารที่ควรได้รับในหนึ่งวัน (ประภาศรี ภูวเสถียร, 2538)

ความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่องฉลากโภชนาการที่แสดงเป็นร้อยละของปริมาณมาตรฐานสารอาหาร

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษาปี 1 ภาคเรียนที่ 2/2545 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการส่งเสริมความรู้ และให้เกิดความสนใจในการแสวงหาความรู้เรื่องฉลากโภชนาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปวางแผนเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องของฉลากโภชนาการให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

3. เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนเผยแพร่ความรู้ทางด้านฉลากโภชนาการ